

# Tid til haven

## Havetips uge 49

Af: Marianne Bachmann Andersen



### Mistelstens historie

Vi skal helt tilbage omkring år 23 – 79, hvor den romerske historiker Plinius den Ældre beskrev, hvordan de keltiske druider plukkede mistelten fra egetræerne. De bredte et hvidt klæde under træet, så misteltenen ikke mistede sin kraft, hvis den rørte jorden. De afplukkede mistelten blev brugt til særlige ofringer og blev hængt op i døråbninger, hvor den kunne beskytte mod onde magter og være et symbol på frugtbarhed. Det huede ikke kirken, der anså omgangen med planten for hedensk.

Som årene gik, holdt man fast i traditionen omkring den gavnlige virkning på frugtbarhed, som lagde bunden for skikken om at kysse hinanden i døråbningen under misteltenen. Men kun indtil alle bærrerne var opbrugt (et bær pr. kys), for derefter havde misteltenen mistet sin magiske virkning. Skikken nåede sit højdepunkt i det 19. århundrede, og nu fik misteltenen sin plads blandt julens traditioner. Kirken blødte op for julens budskaber om at rumme kærlighed og venskab. Jesu fødsels passede også godt ind i billedet, og nu blev misteltenen inviteret ind i Guds hus.

### Vidste du at...

- mistelten er en halvsnylter?
- det botaniske navn er *Viscum album*?
- den er en busk, der kan blive ca. 1 m i diameter?
- mistelten blomstrer med bitte små grøngule blomster i april – juni?
- den er særbo – den enkelte plante er enten han eller hun?
- det kræver to forskelligt kønnede planter for at danne frugter?
- i efteråret ses små runde grønne frugter, der i løbet af vinteren bliver hvide og gennemsigtige?
- hvert bær indeholder fra et til tre grønne frø, som ligger i en geléagtig væske?
- der findes mange arter af mistelten i verden, men i Danmark findes kun *Viscum album*?
- der er tre forskellige underarter, som hver især har deres værtstræ?
- den ene underart gror på ædelgran?
- den anden underart gror på fyr?
- den mest almindelige underart gror på løvtræer som æble, pære, ask, eg, birk, lind og poppel?
- at du selv kan så dine egne mistelten?

- bær med modne frø er klar til at blive podet på andre træer fra marts – maj?
- du skal pode mange frø, for spireevnen er lav – ca. 20%?
- at du blot skal smøre de klistrede frø ud i en grenvinkel – der skal ikke skæres i træerne?
- tilvæksten er meget langsom, for der dannes kun et nyt bladpar hvert år?
- først efter 6 – 7 år er de nye planter kønsmodne og vil blomstre?
- Mistelten, der vokser godt til, vil være så kraftige efter 20-30 år, at træet, som den snylter på svækkes. Beskæres misteltenen ikke, vil både træ og mistelten dø sammen?



## Gaven til haven

Lad drømmene gå i opfyldelse og giv en havegave til den, du holder af.

Savner du inspiration til julegaverne, så benyt dig af muligheden for at købe en gave til haven. Du kan købe en plante, håndværktøj, havehandsker, frøposer, udstyr til at så i vindueskarmen eller noget helt, helt andet. Er du på bar bund med at vælge, kan du også købe et gavekort, så modtageren selv kan vælge frit på alle hylde.

Spørg i dit havecenter om de er med i en gavekortsordning, så kan gavekortet nemlig indløses flere steder i landet.

En gave til haven, altanen, sommerhusgrunden eller en flot grøn stueplante eller kaktus bringer lykke under træet. Husk at du altid kan hente masser af inspiration og få mange gode tips samt relevant rådgivning, når du går i havecentre og køber planter til haven.

Rigtig glædelig jul og godt nytår.

## **FACEBOOK statements eller små hurtige beskeder**

# Plant de barrodede hækplanter så længe jorden ikke er frossen

# Find havesaksen frem og klip dekorative grene fra havens planter til middagsbordet. Planterne kan sagtens tåle lettere beskæring

# Vinstokken i drivhuset skal beskæres inden årets udgang. Klip alle de skud af, som bar druer i år. Ryd grundigt op og tjek også lige, om der på stokken sidder skjoldlus. Gør der det, så skrub dem væk med en stiv børste – det tager stokken ikke skade af

# De frostfølsomme planter er sat til vinteropbevaring, men er de tørre? Tjek jævnligt om der skal vandes

# Snart bugner det med masser af frøposer og næste års havedrift er aktuell. Tænk allerede nu tilbage på året, der er gået og gør dine noter, så du sikrer dig de ekstra rækker af rødbeder, kartofler eller majs, som du manglede i år

# En times arbejde i haven om vinteren er guld værd for både dit helbred, din psyke og så selvfølgelig for haven. Løse blade på plænen kan rives sammen, nedfaldne grene skal på komposten, opbindinger på roser, træer og andre planter tjekkes og så skal der måske "klappes" et par muldvarpeskud?

# Brug juletræet til at dække sarte planter i haven. Når juleaften er overstået, gaverne er pakket ud og træet begynder at drysse, kan du med fordel bruge det brugte grantræ som beskyttelse for vinterkulde. Klip det i mindre stykker og brug det som dækkemateriale

# Brug et par timer sammen med dine haveredskaber og småmaskiner. De skal rengøres, efterses, smøres, slibes, males og måske renoveres. Måske mangler du noget? Spørg i dit havecenter – de kan hjælpe dig med det meste...